

Anneke van Brussel

Het IJ in de Mist

12 juli - 24 augustus 2025

Galerie Lieve Hemel

ANNEKE VAN BRUSSEL
Het Y in de Mist
12 JULI - 24 AUGUSTUS 2025

"Het Y in de Mist VI - Op een Maandag" 2016
oliever/paneel
40 x 50 cm

GALERIE LIEVE HEMEL

Elementenstraat 15, 1014 AR Amsterdam

galerie@lievehemel.nl

Wed - Sun 14-19 uur (between shows please call)

020 6230060 06 29039095

Text: Koen Nieuwendijk

Translation: Tekstwerk, Amsterdam

Cover: detail of "De Ina en de Ina", see p. 2

57e jaargang, nummer 5

Het speelt zich af in de tweede helft van de jaren zeventig. De daad bijna bij het woord voegend, want Anneke van Brussel is nog niet uit Eindhoven vertrokken, maakt zij het mee dat zich een zeer geïnteresseerde handelaar aan de voordeur vervoegt, die, alvorens hij begint te spreken, zijn sigaar uit zijn mond neemt, wat toch weer niet kan voorkomen dat zij zonder omhaal meedeelt dat zij naar Amsterdam vertrekt. De heer smijt woedend zijn sigaar formaat forse bolknak op de grond en vertrekt. Met gevoel voor drama raapt Van Brussel de sigaar op en neemt hem vol piëteit voor het verloop van de gebeurtenissen voor eeuwig in bewaring. Of het gebeuren Van Brussel een glimlach heeft kunnen ontlokken weet ik niet, ik denk zelf dat het begon met een blik van ontsteltenis, die uitbotte tot een gelaatsuitdrukking die betrokkenheid paarde aan licht leedvermaak.

The scene is set in the second half of the 1970s. Although Anneke van Brussel is yet to depart her home town of Eindhoven, one seminal day she finds herself walking the proverbial talk when a keenly interested art dealer knocks on the door of the family home and in anticipation of announcing the purpose of his call removes his cigar from his mouth, which does not stop her bluntly telling him that she is in the process of moving to Amsterdam, in response to which the caller in exasperation flicks his Churchill-size cigar onto the pavement and stomps off. Ever-sensitive to drama, Van Brussel picks up the cigar and – with the greatest of reverence for what is yet to come – lastingly takes it into safekeeping. Whether the above sequence of events ended up eliciting a smile from Van Brussel is something I'm not sure of, but I would say that the situation probably filled her with an initial sense of bewilderment which subsequently caused her facial expression to ease into one of empathy tinged with schadenfreude.

Min of meer timide als Anneke van Brussel in haar jeugd was, lonkte na de jaren van opleiding in onder meer 's-Hertogenbosch (cum laude afgesloten) en Antwerpen, en, eenmaal terug in haar ouderlijk huis in Eindhoven, nog sterker toch de vrijheid van Amsterdam. Niet alleen om de stad zelf, maar vooral om de muziek van Ramses Shaffy. Zelf in mijn jeugd zo verlegen als een verlaten vogelnestje, aarzel ik bij het gebruik van het woord timide, maar hola, geeft niet het inzicht dat in zo iets als autisme, ik noem maar iets moderns, bij nader inzien en toch ook onverhoeds het inzicht van juist excellentie schuilt? Ik ben ervan overtuigd dat talloze Nederlands sprekenden, waaronder ook de Vlamingen, Shaffy vereenzelvigen met een romantische kant van Amsterdam, die bijna bestaat. Waarom bijna? Is het niet zo dat die man die bruising juist aan de stad toevoegde? Maar luister, kom het niet controleren. U zult levenslang ervaren dat u meer kunt genieten als u geen verklaring krijgt aangereikt van het waarom. In de beeldende kunst werkt dat net zo, al denkt de periferie van het gebeuren dat dat in termen van maatschappelijke verdieping moet worden afgedwongen, terwijl het nou juist de taak van de

"Rivier - De Ina en de Ina" 2020, olieverf/paneel, 24 x 30 cm

kunstenaar is daar spontaan en ongebonden mee om te gaan en op te reageren. Zonder verantwoording te hoeven afleggen, terwijl elke goede bedoeling in de periferie dat keer op keer blijf eisen. Verdraaid, ik krijg toch zomaar begrip voor hun onbedaarlijke spagaat.

The bashfulness that had characterised her as a child was no match for the bright lure of the freedom offered by Amsterdam once Anneke van Brussel – having completed her years of training at the art academies of Bois-le-Duc (where she graduated with honours) and Antwerp, among others – had returned to the family home in Eindhoven. It wasn't just about Amsterdam itself, but more especially about the music of Ramses Shaffy. Looking back on my own childhood, shy as an

"Houthaven" 2016
olieverf/paneel
24 x 30 cm

abandoned bird's nest as I was, I hesitate to use the word "bashful". Then again isn't it true that the insight into a phenomenon such as autism (or ASD as it is called these days) on closer observation yet unexpectedly harbours the insight of nothing sort of excellence? It is my conviction that countless Dutch-speaking individuals – including the Flemish, to be sure – identify Shaffy with the near-romantic side that Amsterdam offers. Why "near" rather than "full-blown" romantic, you may wonder, for isn't it true that Shaffy infused the city with that very sense of effervescence? My response would be that it's best not to lose yourself in checks and balances, as you will find throughout your lifetime that the lack of explanations of why something or other should be a certain way tends to heighten the sense of enjoyment that is experienced. The exact same mechanism can be observed in the world of the visual arts even though those on the periphery of the fine arts community appear to regard this precise aspect as being in need of enforcement in terms of societal amplification, oblivious as they seemingly are to the fact that it is the artist's job to deal with and respond to all of this in a spontaneous and unfettered way and without having to render account even though the good intentions in the periphery consistently call for the opposite approach. My goodness, can this be the first sign of my beginning to appreciate the uncontrollable predicament they've created for themselves?

Deze gebeurtenis doet mij denken aan de avonturen die ik met mijn dochter op onze jaarlijkse stedenreizen meemaakte. Een daarvan, de eerste eigenlijk, voerde op haar verzoek naar Hamburg, een stad die niet tot mijn opties behoorde. Maar eenmaal haar beweegredenen aanhorende – het simpele feit dat de leden van de jonge rockband Tokio Hotel in die stad boodschappen doen en dat het hotel waarin wij dan zouden verblijven daarom naast die winkel moest staan, deed mijn vaderhart smelten. Ik heb die oekaze ingewilligd voorzover dat lokaal mogelijk was.

"Het IJ in de Mist VII" 2016, olieverf/paneel, 16 x 20 cm

Zoiets, maar dan op een wat universeler niveau, straalt de sigarenpeukstory ook uit, maar wat ik toen nog niet wist was dat de liederen van Ramses Shaffy haar vrijheidsdrang aanjoegen, en Ramses woonde in Amsterdam, en dat niet alleen, destijds zelfs bij de galerie om de hoek. Dus nadat Van Brussel eind jaren zeventig naar Amsterdam vertrok, ontvouwde zich niet lang daarna een jaren durende vriendschap met Ramses Shaffy, met wiens muziek zij tot aan het verslavende toe vertrouwd was, wat als vanzelfsprekend vorm gaf aan de wijze van corresponderen: Van Brussel stuurde een brief, Ramses stuurde een bandje met een nieuwe compositie terug. Ramses had ook een kleine stalen sloep met een buitenboordmotor, en zo zag Van Brussel Amsterdam ook vanaf het water, lang voordat varen in de grachten in zwang kwam.

The above scenario reminds me of my and my daughter's adventures during our annual city trip, one of which – which also happened to be the first – upon

"Het IJ in de Mist VIII" 2016, olieverf/paneel, 16 x 20 cm

her request took us to Hamburg, which had definitely not been part of my shortlist. Having listened to her motives – the mere fact that the members of a then young German rock band by the name of Tokio Hotel usually did their shopping in Hamburg, at an emporium which was next door to the hotel we would be staying at – my father's heart could not but melt, and so I complied with her commands as best I could locally. The gist of the cigar butt anecdote is similar even though it took place at a more universal level, but what I didn't know then was that it had been Ramses Shaffy's songs that lay at the heart of Van Brussel's craving for freedom. It was in Amsterdam that Ramses was based. Better still, he actually lived around the corner of the art gallery's then location.

Once Van Brussel in the late 1970s had upped sticks and moved to Amsterdam, she and Ramses Shaffy, whose music she knew inside and out in near-addictive detail, forged a friendship that was to last for years. Her intimate knowledge of his music as matter of course shaped the correspondence between them, in that she would write him a letter and he would respond by sending her a taped recording of his latest composition. As Ramses moreover owned a small steel sloop with an outboard motor, this enabled Van Brussel to observe Amsterdam from the water long before canal cruising came into fashion.

"Het IJ in de Mist V" 2016
olieverf/paneel
40 x 50 cm

"Het IJ in de Mist III" 2016
olieverf/paneel
40 x 50 cm

"Haven VI - de Alexandria" 2022
 olieverf/paneel
 30 x 40 cm

"Haven Amsterdam" 2022
 olieverf/paneel
 30 x 40 cm

"Houthaven I" 2020
olieverf/paneel
30 x 40 cm

Mist, stilte, boten, water. Binnen de kortste keren som ik in gedachten de vaartuigen op die, op een hoge uitzondering na, alleen in mijn verbeelding in mijn leven een rol hebben gespeeld. Al vroeg ik mijn jeugd nam ik in een skiff deel aan de wereldkampioenschappen op de Theems, vanzelfsprekend geïnspireerd door een boek. Zo leerde ik zeilen vanuit een boek - ik weet nog steeds het verschil tussen overstag gaan en gijpen - en droomde ik van een overnaadse achtvoetsjol met een gaffeltuig, en ook die verdween langzaam in de mist van onvoltooidheden. En voorts, leerde ik wat doorzettingsvermogen en vindingrijkheid was door het boek Ploegers van de Zee van Victor Hugo.

Plaats van delict, realiseer ik me nu, is niet ver van de rotsachtige kust van Normandië, later meer daarover. Liet ik mij meeslepen door de metamorfose van een soort badkuip tot een raceboot, waarmee je moeiteloos te water boeven kon vangen. Twee decennia later droomde ik van een sleepboot met een Kromhoutdiesel - zoën waarvan de cilinder zo enorm groot is dat je de slagen van de zuiger op je gemak kunt tellen, met de akoestiek van een ruime grot, gedempt door vleermuisnesten - een geruststellender mechanisch geluid bestaat er niet - en dat ik dan met die sleepboot het IJsselmeer op voer en de motor uitzette, om in volstrekte stilte, los van het gelazer van de wereld, in de stuurhut onbekommerd te gaan schrijven.

Mist, silence, boats, water: it takes me no time at all I my mind to list the vessels which –barring the odd exception – have played a purely imaginary role in my life. I can't have been more than knee-high to a grasshopper when – inspired, to be sure, by a book – I took part in the Open Skiff World Championship regatta on the river Thames. My mastery of the art of sailing likewise came to me from a book (to the point where I am still keenly aware of the difference between tacking and gybing) and made me dream of an eight foot long, fork-rigged clinker dinghy, as a fantasy which likewise went on to fade away in the mist of imperfections.

And then there was Victor Hugo's "Toilers of the Sea", which taught me all about perseverance and resourcefulness (it is only now that it has dawned upon me that the crime scene was set close to the rugged Normandy coast, as something

"Houthaven II" 2020
olieverf/paneel
30 x 40 cm

which I'll come back to) and had me carried away willingly by the transmogrification of a bathtub-like contraption into a speedboat to accommodate the effortless apprehension on the water of miscreants. Two decades later I found myself fantasising about a tug powered by a Kromhout-designed diesel engine (of the type that boasts a cylinder size so enormous as to make the individual piston strokes easily identifiable and which is blessed with the acoustics of a cavernous, bat roost-muffled void as the most soothing of mechanical sounds) which I would use to sail into the IJsselmeer in order – once there – to switch off the engine and, safely ensconced in the wheelhouse, in total tranquillity and far from the hassles of everyday life, indulge in a spot of carefree writing.

"Het IJ in de Mist II" 2016
olieverf/paneel
30 x 35 cm

"Het IJ in de Mist I" 2016
olieverf/doek
50 x 60 cm

Ik weet niet eens meer of de droom van de roeiboot daarvoor of daarna kwam, maar het leek me volstrekt vanzelfsprekend dat ik in de Amsterdamse grachten ging roeien, hoewel de roeiers, op een enkele vermete acht met stuurman na, al jaren in de stad waren uitgeroeid. Ook de roeiboot verloor het pleit. Verder dan de bezichtiging van een karkas op de wal kwam het niet. Het was eigenlijk niet meer dan een

"Het II in de Mist XI" 2017
olieverf/paneel
35 x 40 cm

liefkozende streling, maar toen ik een moedgevend klopje op de achterplecht gaf ging mijn vinger dwars door het rulle roest heen. Ik vluchtte laf, alsof het jarenlange roesten mijn schuld was, en ik bovendien de verkoper de kans had ontnomen een volgende dromer op te lichten, zoals de mensheid lafheid toont voor van alle onheil, de kiem waarvoor ver voor zijn geboorte werd gelegd. Maar zoals voor alles, er is altijd een tussenstand. Wat op vluchten leek maakte plaats voor berusten, ik begrijp nu de mens, of nee, ik bedoel dat ik nu mijn eigen tekortkomingen begrijp. Althans als die zich in het keurslijf van een tussenstand laten knechten. De bolle boegen nemen een andere afslag dan mijn imaginaire vaarbeleving, maar leveren de zekerheid dat een ander perspectief nog veel geheimzinniger is. Dat is het mooie van oude symbolen, die gedeeld gloriëren in de stilte die zich schuil houdt in de mist. Hulde, wat een oud boegbeeld niet allemaal aan herinneringen en associaties kan oproepen.

"Het II in de Mist IX" 2017
olieverf/paneel
30 x 35 cm

I do not in fact remember whether the rowing boat came before or after the above, but it somehow seemed perfectly natural for me to take up rowing along the Amsterdam canals even though it had by then been quite a while since the last of the rowers (with the possible exception of the occasional bold-spirited eight with cox) had been ousted from the inner-city waterways. However, the rowing boat too was more of a miss than a hit, as I never progressed beyond the stage of viewing the carcass of a dry-docked vessel of the relevant type. Truth be told all I did was lovingly stroke the hull, but when I thought I should give the stern an encouraging pat one of my fingers went right through what turned out to be loose rust, at which point – the way humans when faced with any sort of doom inevitably go into embryonically implanted cowardice mode – I took the lily-livered way out and made myself scarce, as if I had been to blame for the corrosion that had built up over a period of years as well, worse still, as depriving the seller of the opportunity to swindle a subsequent dreamer.

But let's not forget there is always such a thing as the intermediate position. What had come across as "making a run for it" was eventually replaced by a sense of acceptance, of appreciation of what human beings are all about or rather, of my own shortcomings in so far as these allow themselves to be straightjacketed by said intermediate position. Although the exit taken by the curved bows is different from that of my imaginary boating experience, they nevertheless ensure that the mystery of an alternative perspective is so much the greater. Which is precisely what is so delightful about ancient symbols glorying in the stillness that hides in the mist. Homage to the numerous memories and associations an ancient figurehead manages to invoke.

Ergens in het verleden, nog voor Van Brussels vertrek naar Amsterdam, verschenen in de aquarellen die zij toen maakte, na een kort verblijf op het strand in Normandië, als een steeds terugkerende echo de steile rotsachtige kusten, die bijna dwangmatig jarenlang haar schelpenvondsten en vele andere aangespoelde en opgeraapte en nog lang naar zeewater ruikende parafernaliën een decor boden, dat versmolt met haar eigen hoogstpersoonlijke maar verder voor niemand bereikbare veilige plek daar ergens aan die ruige Normandische kust: begrensd en beperkt, en toch oneindig, waarbij de blankheid van het papier een verbond aanging met de in zeemist verdwijnende einder.

"Het IJ in de Mist" 2016
olieverf/paneel
30 x 35 cm

"Houthaven III" 2020
olieverf/paneel
30 x 40 cm

Bijna synchroon, in termen van eeuwigheid hooguit een paar seconden, maar in feite een paar decennia verwijderd van het strand van Terschelling, waar ik in de jaren vijftig doelloos langs de waterlijn dwaalde, mijn blik zo graag een vis in de brekende golven ontwaarde, mijn benen ongevraagd gestriemd door zanderige windvlagen, nog de loutering moest leren van de gedaante van de elementen lucht, aarde en water, zich voordoend als een onmetelijke ruimte, die, eenmaal in de herinnering opgenomen, balans en beschutting biedt, maar ook weemoed en verlangen. En het wonder was dat ik dat terugzag in de schilderijen en aquarellen van Anneke van Brussel.

Somewhere in the past, before Van Brussel had even departed for Amsterdam, the watercolours she was painting at the time in the wake of a brief sojourn on the beaches of Normandy started featuring, in the manner of a continually recurring echo, the steep rocky shores which for many years and in a near-obsessive manner were to keep offering a backdrop both for her seashell finds and for a wide variety of other beached paraphernalia she had collected, marine smell lingering, which echo merged with her own very private safe place, inaccessible to all others, on that rugged Normandy coast: confined and limited yet boundless, the whiteness of the paper covenanting with the skyline fading in the mist.

Almost synchronously to, with a difference in terms of eternity of not more than a few seconds on the outside, but in real life several decades removed from the beach of Terschelling, where in the 1950s I found myself aimlessly wandering along the shoreline, keenly hoping that I might spot a fish in the breakers, my legs uninvitedly lashed by sandy gusts of wind, at a time when I was yet to learn about the catharsis prompted by the appearance of the elements of air, earth and water posing as an immeasurable space which, once taken into memory, offers wistfulness and yearning as much as it does stability and shelter – the marvel being that all of this was what I saw reflected in Anneke van Brussel's paintings and watercolours.

"Houthaven IV" 2020
olieverf/paneel
24 x 30 cm